

SEÇENEK BELGESİ 1:

Çocuklar ve aileler için bakım düzenlemeleri ve gözetim alternatiflerine dair hükümetlere yönelik seçenekler

Çocuklar ve ailelere yönelik göçmenlerin gözetimine alınmasının alternatifleri nelerdir?

Refakatsiz veya değil tüm çocuklara topluluk içinde veya refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş durumda olduklarında özel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik koruma ve yardımın sağlandığı uygun kabul veya bakım düzenlemelerinde ikamet izni veren herhangi bir mevzuat, politika veya uygulamadır.

Gözetim alternatifleri gözetim altına almaya yönelik değildir ve alternative gözetim türleri haline gelmemelidir. Özgürlük ve aile hayatı hakları ile birlikte asgari müdahale ilkesine saygı göstermeli ve çocuğun yüksek yararlarını karşılamalıdır.

Ailelerdeki çocuklar dâhil sığınmacı çocuklar ile etkileşimleri genel olarak tatbik değil bakım etliğinin yönetmesi gerekmektedir.

Sığınmacılara yönelik özgürlük ve hareket serbestisi her zaman ilk seçenektir.

ÇOCUK: İlgili (ulusal) kanun altında erginliğe daha önce erişilmiyorsa 18 yaşın altındaki herhangi bir kişidir (Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 1 (ÇHS)).

REFAKATSİZ ÇOCUK: Her iki ebeveyninden ve diğer akrabalarından ayrı düşmüş ve kanunen veya örf ve adet gereği bakımından sorumlu bir yetişkinin refakatinde olmayan çocuklardır.

AİLELERİNDEN AYRILMIŞ ÇOCUKLAR: Her iki ebeveyninden veya önceki kanuni veya örf ve adet gereği bakıcısından ayrı düşmüş çocuklardır fakat diğer akrabalarından ayrı düşmemiş olabilirler. Dolayısıyla diğer yetişkin aile üyelerinin refakatindeki çocuklar bu kategoriye dâhil olabilir.

Bazı refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar her iki ebeveyninin vefat ettiği bilinen **ÖKSÜZLER** olabilmektedir.

Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar: sığınmacı, mülteci veya başka türlü göçmen olan refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuk(lar).

Politika oluşturuçular ve karar vericiler için genel kılavuz ilkeler

Sığınmacı, mülteci ve göçmen çocuklar ilke olarak gözetimine alınmamalıdır, herhangi bir gözetimi son çare tedbiri ve en kısa zaman dilimi için olmalıdır (ÇHS Madde 37(b)). Ulusal mevzuatta güvence altına alınması en uygundur.

Sığınmacı ve göçmen çocuklar ile olan tüm etkileşim tatbik ile değil bakım etiği ile yönlendirilmelidir (BMMYK Gözetim Kılavuz İlkeleri, 2012).

Çocuğun yüksek yararı birincil olarak göz önüne alınmalıdır (ÇHS Madde 3).

Refakatsiz olup olmadığına bakılmaksızın mülteci statüsü talep eden veya mülteci statüsü tanınan çocukların uygun koruma ve yardımı almasını sağlamak için Devletlerin uygun tedbirleri alması gerekmektedir (ÇHS Madde 22).

Sığınma talebinde bulunma hukuksuz bir eylem değildir ve sığınmacılar düzensiz giriş veya kalış nedeniyle cezalandırılmaz. Devletler de düzensiz giriş veya kalışı yasa dışı saymamalıdır. (İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si Madde 14 ve 1951 Mülteci Sözleşmesi Madde 31(1)).

Her çocuğun en yüksek fiziksel sağlık ve ruh sağlığı düzeyinde olma hakkı vardır (ÇHS Madde 24).

Aile ve çocuğa uygun kabul düzenlemeleri mevcut ulusal sistemler ile bütünleştirilmelidir. Paralel sistemlerden kaçınılmalıdır.

Her çocuğun yaşamaya ve mümkün olan azami ölçüde gelişmeye yönelik temel hakkı vardır (ÇHS Madde 6).

Kurumsal bakım sadece çok sınırlı koşullarda kullanılarak, aile temelli bakım düzenlemelerine öncelik verilmelidir

Her çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve sosyal gelişmesine yönelik yeterli bir hayat standartı hakkı vardır (ÇHS Madde 27).

Alternatif bakım düzenlemeleri uzun dönemli çözümler değerlendirilirken çocuğun uygun gelişimini (hem fiziksel hem zihinsel) karşılamalıdır (ÇHS Madde 3(2)).

Çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dini, kültürel ve dil kimliğine gereken saygı gösterilir (ÇHS Madde 20).

Alternatif kabul ve bakım düzenlemelerinin çocukları korumasını ve onlara zarar vermemesini sağlamada açık standartlar ve usuller hayati öneme sahiptir.

Kız çocuklarının ve LGBTİ, travma veya işkence mağdurları, insan ticareti mağdur veya potansiyel mağdurları gibi risk altındaki diğer grupların özel ihtiyaçları alternatiflerin planlanması ve uygulanması süresince göz önüne alınmalıdır (ÇHS Madde 2; BMMYK, Yaş, Cinsiyet ve Çeşitlilik Yaklaşımı, 2012, paragraf 19; BMMYK Yürütme Komitesi Kararı, No. 105 (LVII), 2006; BMMYK Yürütme Komitesi Kararı, No. 107 (LVIII), 2007; BMMYK Gözetim Kılavuz İlkeleri, 2012).

Sığınmacı ve göçmen çocuklar, çocuk adalet sisteminde diğer çocuklar ile birlikte karıştırılmaz.

Her çocuğun eğitim hakkı vardır (ÇHS Madde 28; 1951 Mülteci Sözleşmesi Madde 22).

Çocuk sığınmacıların BMMYK ile iletişime geçme hakkı vardır (BMMYK Gözetim Kılavuz İlkeleri 2012; BMMYK Yürütme Komitesi Kararı, No. 85 (XLIX), 1998).

Her çocuğun dinlenme, boş zamanını değerlendirme ve oyun oynama (ÇHS Madde 31) ve kültürel yaşam (ÇHS Madde 30) hakkı vardır.

1. Çocuklara yönelik kabul sürecinin yönetilmesi

Çocukların gözetimine alınmasını yasaklayan kanunlar

➔ Çocuklar ilke olarak göç amacı bağlamında gözetimine alınmamalıdır. Bunun ulusal mevzuatta güvence altına alınması en uygundur.

NİKARAGUA'da, Mülteci Koruma Kanunu refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar dâhil özel ihtiyaç sahibi sığınmacıların gözetimine alınmamasını öngörmekte ve uygun yardıma yönelik ivedi sevklerini talep etmektedir.

Tespit usulleri

Sığınmacı çocukların tespit edilmesi, etkili korumalarına yönelik ilk adımdır. Uygun tespit çocuğun özel ihtiyaçlarını veya hassas durumlarını göz önüne alan ve bakım, hizmetler ve sevkler için tavsiyelerin temelini oluşturan bir değerlendirmeyi beraberinde getirecektir. Bu ön değerlendirme usulü yaş ve cinsiyet duyarlı mülakat tekniklerinde eğitim almış nitelikli profesyoneller tarafından gerçekleştirilmenin yanı sıra çocuk dostu bir ortamda gerçekleştirilmelidir ve güvenlik ile gizlilik teminatları sağlanmalıdır.

➔ Yeniden travma geçirme riskini engellemek amacıyla birden fazla mülakattan kaçınılmalıdır ve uygun çocuk dostu ve güvenli ortamların ve sağlanmalıdır ve gerektiğinde ara verilmelidir. Çocuklar ile mülakat yapılırken tercüme hizmeti sağlanacaktır.

➔ Gizlilik ve veri koruma ilkesine saygı gösterilmesi amacıyla Devlet kurumları arasında çocuk ile ilgili bilgi paylaşımına dair protokoller yerleştirilmelidir.

Aşağıdaki bilgiler alınmalıdır:

- Çocuk refakatsiz mi yoksa ailesinden veya birinci derece akrabalarından (büyükanne veya büyükbaba/dayı/amca/teyze/hala) ayrı mı düşmüş ?
- İsim, yaş ve cinsiyet
- Tabiiyet veya vatansızlık; menşe ülke/yer
- Etnik, dini, kültürel ve dilsel geçmiş
- Özel hassas durumlar (fiziksel veya psikolojik sorunlar, tıbbi ihtiyaçlar, özel beslenme gereklilikleri, vs.)
- Koruma ihtiyaçları ve statü (mülteci, sığınmacı, devam etmeyen usul)
- İnsan ticareti, zulüm, işkence veya travma riski altında veya mağduru olmaya yönelik herhangi bir kanıt

Gözetimdaysa, çocuk hakkında aşağıdaki ek bilgiler kayıt altına alınmalıdır:

- Gözetim süresi
- Sonraki gözetim incelemesi
- Yalnız mı yoksa ebeveynleri veya birinci derece akrabaları (kardeşler, büyükanne veya büyükbaba/dayı/amca/teyze/hala) ile mi gözetiminde olduğunun açıklığı kavuşturulması

Amerikalararası İnsan Hakları Mahkemesi OC-21/14 sayılı ve 19 Ağustos 2014 tarihli İstisari Görüşünde çocuğun refakatsiz veya ebeveynlerinden veya yasal vasisinden ayrı düşmüş olup olmadığına yönelik belirlemenin çocuğun yüksek hassas durumu nedeniyle ve ihtiyaçları olan korumayı almalarını temin etmek amacıyla varıştan hemen sonra yürütülmesi gerektiğine işaret etmiştir.

MEKSİKA'da gözetli merkezine (estaciones migratorias) gelen tüm refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar Ulusal Göç Kurumu'ndan Çocuk Koruma Görevlileri (Oficiales de Protección a la Infancia veya OPI) tarafından desteklenmektedir. Bu görevliler Ulusal Tümülek Aile Gelişimi Sistemi'nden, Meksika Aile Refahı Kuruluşu ve Çocuk Koruma Kurumu'ndan, Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'ndan ve BMMYK dâhil uluslararası kuruluşlardan eğitim almaktadır. Çocuk Koruma Görevlileri iltica usullerine erişim dâhil koruma, sağlık veya psikolojik ihtiyaçlara yönelik tarama yapmanın yanı sıra kimlikleri, tabiiyetleri, göçmenlik statüleri ve ailelerinin bulunduğu yere ilişkin verilerin toplanması amacıyla refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar ile yaşlarına uygun mülakatlar yürütmekle sorumludur. Toplanan bilgiler makamların yüksek yarar değerlendirmeleri yürütmesinde kullanılmaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarının ve potansiyel mağdurlarının tespit edilmesi

HOLLANDA'ya varışlarının ardından, 13 yaşın üzerindeki refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar doğrudan Ter Apel'deki iltica başvurusu merkezine gönderilmektedir. 13 yaşın altındakiler ve diğer hassas durumdaki çocuklar koruyucu ailelerin yanlarına yerleştirilmektedir. Ter Apel'de hazır bulunan Nidos (bağımsız vasilik makamı) varışlarının hemen ardından her çocukla şu amaçlarla giriş mülakatı yürütmektedir: (i) (geçici) vasilik talebini kayda geçirmek için kişisel bilgileri toplamak; (ii) korunmalı kabul merkezi, koruyucu aile, kampüs veya diğer birkaç çocuk ile yaşam birimi gibi çocuğa yönelik uygun kabul tesisini incelemek; ve (iii) refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocukların potansiyel insan ticareti mağduru olup olmadığını değerlendirmek.

Çocukların insan ticareti mağduru veya riski altında olduğuna dair açık göstergeler olduğu durumlarda bilgileri görüşmek ve planlamak ile riskleri değerlendirmek amacıyla Nidos, Göçmenlik ve Vatandaşlık Hizmeti ve Yabancılar Polisi ile iletişime geçmektedir. Risklerin mevcut olduğu durumlarda Nidos, Göçmenlik ve Vatandaşlık Hizmeti ve Yabancılar Polisi çocuğun güvenli bir eve, insan ticareti mağdurlarına yönelik korumalı bir kabul tesisine yerleştirilmesini görüşmektedir. Herhangi bir ceza kovuşturması sırasında çocuğun vasisi geçici insani temellerde çocuğun Hollanda'da kalması için ikamet iznine başvurabilmektedir.

Belgelendirme

KOSTA RİKA'da, mevzuat, yaşına ilişkin kesinlik olmayan kişilerin yanı sıra refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocukların sınırda reddedilmesini açıkça yasaklamaktadır. Sınırdaki göç makamları, sığınmacı, mülteci, refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocuklar dâhil bu kişileri derhal ebeveynleri veya

yasal vasileri olmayan çocuklardan sorumlu yetkili makam olan Çocuk Koruma Kurumu'na (PANI) bildirmelidir. Ardından PANI'nin çocuğu en yakın, uygun tesise yerleştirilmesi ve kayıt ile iltica taleplerinin değerlendirilmesi için Göçmenlik Makamı'nın Mülteci Birimi ile işbirliği yapması gerekmektedir. Kayıt yapılmasının ardından geçici bir belge düzenlenmektedir.

Kosta Rika mevzuatına göre göçmen, sığınmacı ve mülteci refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocuklar dâhil 18 yaşın altındaki tüm çocukların eğitime ve sağlık hizmetlerine evrensel erişimi vardır.

➤ Cinsel istismar (ÇHS Madde 19) ve diğer suistimal türleri veya uyuşturucu temini dâhil her türlü fiziksel veya ruhsal şiddet, ihmal, kötü muamele veya suistimale karşı Devletler tüm tedbirleri alır (ÇHS Madde 33, 34, 35, 36). Bu hem gözetli hem de gözetli dışı ortamlarda geçerlidir. Fiziksel ve psikolojik iyileşme ve sosyal olarak yeniden bütünleşmeye yönelik tüm uygun tedbirler alınacaktır (ÇHS Madde 39).

- Tüm çocukların kimlik belgesi edinme hakkı vardır (ÇHS Madde 7, 8; 1951 Mülteci Sözleşmesi Madde 27); gözetiminde doğan her çocuk doğumda kayıt altına alınır (ÇHS Madde 7; ExCom Kararı No. 111 (LXIV), 2013).
- Sığınmacı ve mülteci çocuklara sığınmacı ve mülteci olarak özel statülerini kanıtlayan bireysel belgelemeyi Devletler sağlayacaktır (1951 Mülteci Sözleşmesi Madde 27).

Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar için vasi atanması

VASI, çocuğa yönelik hukuki sorumluluk taşıyan yasal olarak tanınmış bir kişi veya kuruluştur. Ebeveynlerin yokluğunda veya gündün güne çocuğun yüksek yararında karar verecek pozisyonda olmadığı bir vasi atanmaktadır. Bu bağımsız temsilci, kendisine çocuk için hukuki sorumluluk verilen bir kişidir; çocuğun bakımı dâhil ebeveynle ilgili bütün sorumluluklar veya hukuki kararlar vermekle ilgili belirlenmiş sorumluluklar bunu gerektirebilmektedir.

ARJANTİN'de Kamu Avukatları Ofisi, Ulusal Mülteci Komisyonu, Ulusal Göçmenlik Ofisi, BMMYK, IOM, UNICEF ve bazı STKlar gibi

➔ Varışlarının ardından en kısa zamanda tüm refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yasal vasi atanır.

çocuk koruma aktörleri *İltica Talebinde Bulunan Refakatsiz veya Ailelerinden Ayrılmış Çocuklara Yönelik Koruma, Yardım ve Kalıcı Çözümler Aramaya Yönelik Protokol*'ün (2008) parçasıdır. Protokol her kuruluşun uluslararası koruma ihtiyacı olan çocuğun tespit edildiği andan kalıcı bir çözümü gerçekleştirebilecekleri zamana kadarki rollerini ve sorumluluklarını ana hatlarıyla belirlemektedir. Protokol altında gözetim mümkün değildir.

Çocuğun refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş olup olmadığını ve koruma ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik tek tip bir tarama usulü yürütülecektir. Bu tür bir tarama çocuğun sınırda veya topraklar içinde tespit edilmediğine ve çocuğun ülkeye giriş yaptığı yola bakılmaksızın gerçekleşecektir. Bu ön tarama Kamu Avukatları Ofisi (ilgili durumlarda yerel çocuk koruma kuruluşlarının desteğiyle), Ulusal Mülteci Komisyonu ve Buenos Aires'teki göçmenlik makamları arasında koordine edilmektedir.

Ulusal Mülteci Komisyonu potansiyel bir refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocuktan haberdar olduğunda Kamu Avukatları Ofisi derhal bilgilendirilir ve 48 saat içinde çocuğun yasal temsilciliğini üstlenmektedir. Kamu Avukatları Ofisi'nin bazı amaçları vardır: (i) kalıcı bir çözüm ararken çeşitli usuller süresince çocuğa refakat etmesi amacıyla iltica talebinde bulunan tüm refakatsiz veya ailesinde ayrı düşmüş çocuklar için yasal vasi atamak; (ii) çocuğun geçici belgeleme edinmesine yardımcı olmak; ve (iii) çocuğun hassas durum düzeyini ve risk faktörlerinin (fiziksel ve ruhsal sağlık) mevcudiyetini değerlendirmek ve uygun takibi koordine etmek.

Kamu Avukatları Ofisi tarafından atanan vasi, barınma düzenlemeleri (örn. yerel çocuk sığınma evlerinde) ve geçim kaynağı, düzenli sağlık kontrolleri, İspanyolca kurslarına ve eğitime (ilköğretim, ortaöğretim ve ötesi) erişim, 16 yaş ve üzerindeki çocuklar için işin uygunluğunun değerlendirilmesi dâhil istihdam imkanlarına erişim ve yaşlarına uygun dinlenme faaliyetleri dâhil sosyal desteğin koordine edilmesi gibi kapsamlı destek sağlamaktan sorumludur. Kamu Avukatları Ofisi'nin yaşlarına bakılmaksızın tüm mülteci ve sığınmacılara kamu savunma avukatı tarafından ücretsiz olarak yardım edilmesini ve temsil edilmesini sağlamalıdır.

KENYA'da çocuk koruması iller ve ilçeler tarafından düzenlenmektedir. İlçe düzeyinde, İlçe Çocuk Ofisleri hukuk ve yüksek yarar belirlemesi yürütmek, vasilerin atanması ve mülteci çocukların korunması gibi diğer çocuk koruma konuları hakkında kanun ile uyuşmazlık içinde olduklarında çocuklardan sorumludur. Bir mülteci çocuğun gözetiminde olduğu tespit edildiğinde, İlçe Çocuk Ofisleri, BMMYK ile işbirliği içinde çocuğun Çocuk Hizmetleri Dairesi tarafından yönetilen bir çocuk yurduna serbest bırakılmasını sağlayacaktır. Kenya'daki aile üyelerinin izinin sürülmesi üstlenilmektedir ve yeniden birleşim düzenlenmektedir. Yeniden birleşimin mümkün olmadığı veya mevcut olmadığı durumlarda koruyucu aileler tespit edilmektedir.

Hukuki temsil ve tavsiye

URUGUAY'daki Mülteci Statüsü Kanunu, refakatsiz bir çocuk veya ergen (diğer kişiler hukuki temsilcilerini kullanmadan bağımsız bir şekilde başvuru sunabilen) tarafından iltica başvurusu yapıldığında, Mülteci Komisyonu Daimi Sekreteryası'nın öncelikli olarak bir avukat görevlendirmesini öngörmektedir. Özel tedbirler alması

➔ Başvuru sahibi veya refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar hakları ile ilgili olarak bilgilendirilecektir ve sadece iltica veya göçmenlik usulleri için değil aynı zamanda gözetilmesine itiraz etmek veya kabul düzenlemelerine itiraz etmek için hukuki tavsiye ve temsile erişimleri sağlanacaktır.

için Aile Mahkemesi derhal bilgilendirilecektir. Kanuna göre avukat hazır bulunmadan atılan adımlar hükümsüz sayılmaktadır.

FİLİPİNLER'de, Filipinler Kamu Avukatları Ofisi ile BMMYK arasındaki bir Mutabakat Zaptı (2013 tarihlidir ve 2015'te uzatılmıştır) idari, adli ve yarı adli işlemlerin tüm aşamalarında mülteciler, vatansız kişiler ve iltica başvurusu sahiplerine yönelik ücretsiz hukuki yardım, danışma ve temsil bakımından işbirliği çerçevesini ana hatlarıyla çizmektedir. Başvuru sahibinin Kamu Avukatları Ofisi tarafından temsil edilmesi birinci derecede mültecilik veya vatansızlık başvurularının reddiyle başlamaktadır. Bu Mutabakat Zaptı, Mülteci ve Vatansız Kişi Koruma Birimi'nin onayı yoluyla adli yardımdan faydalanan refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş sığınmacı çocuklar için de geçerlidir. Mülteci ve Vatansız Kişi Koruma Birimi bakımları ve refahları için refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların uygun hükümet kurumlarına ve/veya kuruluşlarına sevk edilmesini de sağlamaktadır. BMMYK veya yerel uygulayıcı ortağı da Kamu Avukatları Ofisi'ne sevkleri kolaylaştırabilmektedir.

Kamu Avukatları Ofisi Operasyon Kitabı sığınmacı çocuklara yönelik koruyucu tedbirleri tamamlamaktadır ve hukuk ile çatışma içinde olan veya bunun dışında özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuğun derhal gözetiminden serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla Sosyal Refah ve Gelişim Bakanlığı, yerel sosyal refah sorumluları ve diğer ilgili hükümet kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Bu hükmün esasen hukuk ile çatışma içinde olan çocuklar için planlanmasına rağmen bu hüküm uygulamasının gözetimindeki tüm çocuklar için genişletilmesi Kamu Avukatları Ofisi politikası ve uygulamasıdır.

Yüksek yarar değerlendirilmesi

UNICEF–BMMYK ortak raporu olan *Sağ Salim, Avrupa'daki refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların yüksek yararına saygı gösterilmesini sağlamak için devletler ne yapabilir*, yüksek yarar değerlendirmesini çocuğun yüksek yararına yönelik acil adımlar hakkında karar verilmesine yönelik basit ve süregelen bir usul olarak tanımlamaktadır. Yüksek yarar değerlendirilmesi gözaltına alma kararından önce gerçekleşmelidir ve çocuğun yüksek yararı için atılacak adımları tespit etmelidir. İltica ülkesinde ikameti olan diğer aile üyeleri veya akrabalara, koruyucu bakıma, denetimli bağımsız yaşama düzenlemesine veya bakım evlerine bırakılma gibi çocuğa uygun tüm gözaltı alternatiflerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gözaltının çocuklar üzerindeki çok ciddi etkileri göz önüne alındığında, gözaltı bağlamında yüksek yarar değerlendirmeleri hem refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar hem de ailelerdeki çocuklar için yürütülmelidir. İlgili diğer kuruluşlar ve ortaklar ile işbirliği içinde, Devlet'in mevcut çocuk koruma

sistemlerine saygılı bir şekilde yürütülmelidir. Yüksek yarar değerlendirmeleri, çocuk refahı veya korumasında mesleki deneyimi olan personel tarafından ek bilgi toplanmasının yanı sıra çocuğun mülakata alınmasını ve kendisiyle uygun istişarelerin yapılmasını içermektedir. Yüksek yarar değerlendirmeleri çocuğun kapasitelerini ve gelişimini değerlendirmelidir ve zaman içinde düzeltilmeli veya gözden geçirilmelidir.

- ➔ Karar verilirken çocuğun yüksek yararları esas olarak gözetilir (ÇHS Madde 3).
- ➔ Çocukların özgürce görüşlerini ifade edebilmeleri gerekmektedir ve yaşları ile olgunluk düzeyleri doğrultusunda görüşlerine "gerekli ağırlık" verilmelidir (ÇHS Madde 12).

KOSTA RİKA'nın Çocuk Koruma Kurumu mülteci ve/veya vatansız durumdaki refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik bir Protokol'ü BMMYK, UNICEF ve Göç Makamı ile koordinasyon içinde ayrıntılandırmıştır. Protokol, çocuğun yüksek yararını belirlemek ve gerekli durumlarda takip usullerini başlatmak amacıyla sözkonusu kuruluşlardan oluşan bir paneli öngörmektedir.

Yaş değerlendirmeleri

Yaş değerlendirmeleri sadece çocuğun yaşının şüphede olduğu durumlarda ve bireyin fiziksel görünümünü, psikolojik olgunluğunu ve kültürel faktörleri göz önüne alan kapsamlı bir değerlendirmenin parçası olarak yürütülmelidir. Yaş değerlendirmeleri insan onuruna gerekli saygı gösterilerek güvenli, çocuk ve cinsiyet duyarlı ve adil bir şekilde yürütülecektir. Tıbbi test gerekli olarak değerlendirilirse en az invaziv yollar uygulanmalıdır. Yaşa yönelik tereddüt olması halinde Devletler bireyin çocuk olarak değerlendirmelidir (BMMYK ExCom Kararı No 107 (LIII), 2007). Yaş değerlendirmeleri çocukların gözetimine alınmasına karşı önemli güvencelerdir.

Erken serbest bırakma ve/veya uygun sevkler

Uygun değerlendirme ve sevk mekanizmalarını tetiklemesi için kimlik, sağlık ve diğer tarama ve/veya giriş usulleri ve gözaltı kayıtları dâhil mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Bakım, güvenlik, eğitim ve sağlık ile ilgili ihtiyaçlarının en kısa zamanda karşılanması amacıyla çocukların gecikmeden uygun bakım düzenlemelerine sevk edilmesi gerekmektedir.

İRLANDA'da göçmen bürosu görevlileri refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş bir çocukla karşılaştığında derhal Çocuk ve Aile Kuruluşu'na bildirimde bulunmaktadır ve çocuğu buraya sevk etmektedir; Çocuk ve Aile Kuruluşu ile Sağlık Hizmetleri İdaresi'nden oluşan özel bir ekip "İltica Talebinde Bulunan Ailelerinden Ayrı Düşmüş Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmet Ekibi'ni" oluşturmaktadır. Sevkten sonra çocuk koruma ihtiyaç değerlendirmesi profesyonel nitelikte bir sosyal hizmet görevlisi tarafından yürütülmektedir. Bu değerlendirmenin sonucu bireysel, meşru bakım planını çocuğa bildirmektedir. Giriş değerlendirmesinin ardından derhal çocuk için görevlendirilen bir sosyal hizmet görevlisi bakım planının yönetiminden ve uygulanmasından sorumludur.

Ailenin izinin sürülmesi ve yeniden birleştirilmesi

(Açık) aile bağlarının olmaması çocuğun gözetiminden serbest bırakılmasına engel oluşturmamalıdır. Çocuğun aile üyelerini veya temel kanuni veya örf ile adet gereğince bakıcılarını aramak ve uzun dönemli bakımı tesis etmek veya yeniden tesis etmek amacıyla biraraya getirmek en kısa zamanda gerçekleşmelidir. Çocukların aile üyeleri ile yeniden birleşmemesi ihtimaline karşı, yeniden temas kurulmasına yönelik usullerin uygun çocuk koruma güvencelerine sahip olması gerekmektedir. İltica başvuruları tamamlanmaya ve bunun yüksek yararlarına olduğu belirleninceye kadar çocuk sığınmacılar ailenin yeniden birleştirilmesi amacıyla menşe ülkelerine geri gönderilmez. BMMYK, Uluslararası Kızılhaç Komitesi ve diğer uluslararası kurum ve kuruluşlar bu konuları kolaylaştırabilmektedir (ÇHS Madde 22(2)).

- Çocukların aile birliği hakkı (diğerlerinin yanında, ÇHS Madde 5, 8 ve 16), ebeveynlerini tanıma ve onlar tarafından bakılma hakkı (ÇHS Madde 7(2), 18) ve rızaları dışında ebeveynlerinden ayrılmama hakları (ÇHS Madde 9) vardır.
- Aile ortamından geçici veya kalıcı olarak mahrum bırakılan veya yüksek yararlarına göre bu ortamda kalmasına izin verilemeyen bir çocuğun özel koruma ve yardım hakkı vardır (ÇHS Madde 20).
- Ebeveynlerin çocuğa katılmak için giriş yapması ve kalması dâhil ailenin yeniden birleşmesine yönelik talepler olumlu, insancıl ve süratli bir tutumla ele alınır (ÇHS Madde 10, 22).

FİN makamlarının refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların ailelerinin veya yasal vasilerinin izinin sürülmesini yürütmesi için bir sivil toplum örgütü olan Uluslararası Sosyal Hizmetler Genel Sekreterliği ile resmi bir anlaşması vardır. Bu anlaşma altında çocuğun veya ailenin tehlikeye maruz kalabileceği ortaya çıkarsa iz sürme gerçekleştirilmemektedir. İz sürmeye devam etmeme kararı Uluslararası Sosyal Hizmetler Genel Sekreterliği'nin yanı sıra aynı zamanda çocuk ve yasal temsilcisi ve/veya vasisi kılavuzluğu altında alınmaktadır.

İTALYA'da aile izinin sürülmesi ve aile değerlendirmeleri Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı ile yapılan anlaşmaya dayanarak, çocuğun talebi üzerine ve çocuk ile ailenin bilgilendirilmiş rızası ile Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından yürütülmektedir. Çocuğun menşe ülkedeki aile üyeleri ile yeniden birleştirilip birleştirilmeyeceğini bütünleştirilip bütünleştirilmeyeceğini değerlendirmek çocuk, ailesi, IOM ve sosyal hizmetler ile yakın bir işbirliği içinde tasarlanır ve Çalışma Bakanlığı tarafından onaylanır. *Not:* Sığınmacılar için geri dönüş usullerine yönelik herhangi bir değerlendirme iltica başvurularına ilişkin nihai belirleme yapılmaya kadar beklemelidir.

BMMYK ve Uluslararası Kızıllaç Komitesi'nin, BMMYK'nın ilgi alanına giren mülteci ve diğerk çocuklara yönelik aile bağlarının yeniden tesis edilmesinde uzun bir tarihi vardır. Aile bağlarının yeniden tesis edilmesi faaliyetleri, Uluslararası Kızıllaç Komitesi Merkezi İz Sürme Kuruluşu'nu, Uluslararası Kızıllaç Komitesi delegasyonlarını ve dünya çapında 189 Ulusal Derneği içeren Aile Bağları Ağı tarafından yürütölmektedir. Uluslararası Kızıllaç Komitesi Merkezi İz Sürme Kuruluşu koordinatör ve Aile Bağları Ağı için teknik danışman olarak hareket etmektedir. BMMYK ve Devletler başta refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar olmak üzere sevdiklerini arayan mültecilerin, vatansız kişilerin ve sığınmacıların dosyalarını düzenli olarak aile bağlarının yeniden tesis edilmesi hizmetleri için Uluslararası Kızıllaç Komitesi ve Ulusal Dernekler'e sevk etmektedir.

Öncelikli iltica işleme ve yaşa uygun bilgi

Öncelikli işleme, talebe ilişkin bir karar verilmesi dâhil iltica usulünün her aşamasında azaltılmış bekleme süreleri anlamına gelmektedir. Fakat usulün başlamasından önce çocuklar deneyimlerine ilişkin beyanı hazırlamak ve yansıtmak için yeterli zamana gereksinim duymaktadır. Hukuki temsil gereklidir.

- ➔ Çocuğun yüksek yararlarına çocuk iltica taleplerinin işlenmesinde öncelik verilmelidir (ExCom Kararı No. 107 (LVIII) - 2007).
- ➔ Çocuk sığınmacılarının BMMYK ile iletişime geçme hakkı vardır (BMMYK Gözetim Kılavuz İlkeleri 2012; BMMYK ExCom Kararı, No. 85 (XLIX), 1998).

Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar ile ilgili olarak, görevlendirilen vasilerinin usul boyunca hazır bulunması istenebilir. Kararın yanı sıra iltica usulü çocuğa anlayacağı şekilde ve dilde açıklanmalıdır (örn. resimli kitaplar, video materyali).

MEKSİKA'da refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik iltica usullerine erişimi geliştirmek için Meksika Mülteci Komisyonu (COMAR), Ulusal Göç Kurumu (INM) ve BMMYK bir tespit protokolü geliştirmiştir. Ulusal Göç Kurumu Çocuk Koruma Sorumluları, potansiyel mülteci çocukların tespit edilmesini geliştirmeye ve onları Meksika'nın iltica karar organı olan Meksika Mülteci Komisyonu'na yönlendirmeye yönelik olarak eğitilmiştir. Çocukları Meksika'da iltica talebinde bulunma hakları ile ilgili bilgilendirmek için BMMYK tarafından hazırlanan bir videoyu kullanmaktadırlar. Video animasyonlar ve çocuğa uygun bir dil kullanmaktadır. Standart usule göre videonun izlenmesinin ardından çocuktan video içeriğini kendi kelimeleriyle açıklaması istenmektedir.

Ardından Çocuk Koruma Sorumlusu herhangi bir konuyu açıklığa kavuşturmakta ve iltica usulüne yönelik genel bir bakış sağlamaktadır. Çocuk Koruma Sorumlusu'nun çocuğun iltica talebinde bulunmakla ilgilenmesinden itibaren veya çocuk mülteci olarak uluslararası koruma ihtiyacında olduğu değerlendirildiğinde 72 saatten geç olmamak kaydıyla Meksika Mülteci Komisyonu ile yazılı olarak iletişime geçmesi gerekmektedir. İkinci durumun sözkonusu olması halinde Meksika Mülteci Komisyonu'nun pozisyonu hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak için çocukla iletişime geçmesi ve iltica usullerini başlatması gerekmektedir. Bütün Aile Gelişimine yönelik Ulusal Sistem'in de çocuğa eşlik ederek ve duygusal destek sağlayarak bu konulara katılması beklenmektedir.

Bu video aşağıdaki bağlantıda mevcuttur:
<https://youtu.be/93OgdoQBMnE>.

2. Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik seçenekler

Acil durum, kısa dönem ve uzun dönem bakım için bir dizi alternatif bakım seçeneği refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar için mevcut olmalıdır. Ulusal çocuk koruma sistemi doğrultusunda aile ve topluluk temelli çözümlere öncelik verilmelidir. Alternatif bakım, aile izinin sürülmesi gerçekleştirilirken ve çocuklar varsa ve uygunsa aile üyeleri ile yeniden birleştirilinceye kadar geçici bir tedbir olarak görülmelidir. Aile temelli düzenlemeler öncelikle değerlendirilmeli, ikamet yerinde bakım, sadece aile temelli bakım düzenlemeleri mümkün olmadığında veya çocuğun yüksek yararına olmadığında ve mümkün olan en kısa zaman için değerlendirilmelidir.

Açık standartların ve usullerin yerleştirilmesi alternatif bakım düzenlemelerinin çocuklara zarar vermektan ziyade onları korumasını sağlamada hayati öneme sahiptir. Çocuklara yönelik alternatif bakım sağlanmasına dâhil olan tüm kuruluşlar ve bireyler bunu yapmak için yetkili bir makamdan yetki almalı ve yetkili makam tarafından düzenli izleme ve incelemeye tabi olmalıdır. Bakım sağlayanların profesyonel ve etik uygunluğunu değerlendirmeye ve akreditasyonları, izlenmeleri ve denetimlerine yönelik uygun kriterler geliştirilmelidir.

Çocuk bakım sistemlerinden sorumlu ilgili Bakanlıklar dışında yetkili yerel makamlar, topluluk liderleri ve usulen yetkili sivil toplum örgütleri bakım ve kabul seçenekleri tasarlanırken irtibata geçilecek önemli paydaşlardır.

Dosya yönetimi

Quebec, **KANADA**'da PRAIDA (Programme régional d'accueil et d'intégration des demandeurs d'asile) eyalet Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından eyaletteki refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar dâhil sığınmacıların ihtiyaçlarına karşılık vermekle yetkilendirilmiştir. İşlemlerin mahiyetini anlamayan bireylerin yanı sıra sığınmacı refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların çoğunluğu için "belirlenmiş temsilci" olarak hareket etmesi için PRAIDA'nın Göçmenlik ve Mülteci Kurulu ile anlaşması olmuştur. Refakatsiz ve ailelerinden ayrı düşmüş çocukların durumunda atanmış temsilci, rolü gerektiğinde danışma sunmak ve devam ettirmek, iltica süreci hakkında çocuğu bilgilendirmek ve (varsa) gözetaltı incelemelerini ve iltica görüşmelerini içerebilen Göçmenlik ve Mülteci Kurulu usullerinde çocuğa eşlik etmek, dosyasının desteklenmesinde kanıt toplanmasında çocuğa yardımcı olmak olan PRAIDA'da çalışan bir sosyal hizmet görevlisidir.

Çocuğun psikososyal ihtiyaçları ile ilgilenmesi, çocuğun uygun sağlık hizmetlerine sevk edilmesi ve aile izinin sürülmesi ve ailenin yeniden birleştirilmesi üzerine çalışan kuruluşlarla da iletişime geçmesi için ikinci bir sosyal hizmet görevlisi

- Mevcut bağları olan kardeşler açık bir suistimal riski veya çocuğun yüksek yararına başka bir gerekeçte olmaması halinde ilke olarak alternatif seçeneklere yerleştirilerek ayrılmamalıdır.
- Mümkün olduğunda refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar, iltica ülkesinde ikamet izni olan sığınmacı veya mülteci aile üyeleri ve diğerleri dâhil aile üyelerinin bakımına verilmelidir.
- Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar yüksek suistimal ve istismar riski altında olduğundan, korumalarını sağlamak için izleme ve özel destek öngörülmelidir.
- Alternatif bakım düzenlemeleri, çocuğun uygun denetimi altında olması sağlanarak yetkili çocuk bakım makamları tarafından yapılmalıdır (BMMYK Gözetaltı Kılavuz İlkeleri, paragraf 54).
- Bakım amacıyla yetkili makamlar tarafından yerleştirilen bir çocuğun [kendisine yönelik muamelenin] ve yerleştirilmesiyle ilgili diğer tüm koşulların periyodik olarak incelenmesi hakkı vardır (ÇHS Madde 25, BMMYK Gözetaltı Kılavuz İlkeleri, paragraf 47).

de PRAIDA tarafından görevlendirilmektedir. PRAIDA uygun ev sahibi aileleri de değerlendirmektedir. Çocuğun ihtiyaçlarına yönelik tutarlı bir yaklaşımı sağlamak için her iki sosyal hizmet görevlisi birbiriyle etkileşim içinde kalmaktadır.

PRAIDA genellikle refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş bir çocuğun varlığı (çoğunlukla giriş limanlarında) tespit edilir edilmez müdahil olmaktadır ve 18 yaşına kadar veya kalışa yönelik tüm hukuki çözümler tüketildikten sonra topraklardan sınır dışı edilen çocukların durumunda daha erken bir zamana kadar çocuktan sorumlu olmaya devam etmektedir. Mülteci statüsünün tanınmasının ardından Kanada'da ikamet izni edinen refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar PRAIDA tarafından Gençlik Koruma Kanunu'nun uygulanmasını denetleyen Gençlik Koruma Direktörlüğü'nün bakımına nakledilmektedir. Çocuk anlaşma ile 'famille d'entraide' ile kalabilmektedir, aksi takdirde refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş bir çocuk erginliğe ulaşana kadar Gençlik Koruma Direktörlüğü'nün uygun bir barınma türü bulma görevi vardır. Sosyal hizmet görevlileri de dâhili olarak denetim altındadır ve aylık klinik değerlendirmeleri olmasının yanında profesyonel destekten faydalanmaktadırlar.

Refakatsiz ve ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar için uyum ve gözlem merkezi

BELÇİKA'da Vasilik Hizmeti tarafından ülkede düzensiz olarak bulunanların yanı sıra sınırda tespit edilenler dâhil olmak üzere idari statülerine (sığınmacı veya diğer göçmen) dayanarak herhangi bir ayırım yapılmadan tespit edilen tüm refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar öncelikle Sığınmacıların Kabulüne Yönelik Belçika Federal Kuruluşu (Fedasil) tarafından çalıştırılan Uyum ve Gözlem Merkezi'ne kabul edilmektedir. 2-4 hafta boyunca merkezde kalırlar. Merkez çocukların ihtiyaçlarına uyarlanmış küçük ölçekli bir koruyucu ve açık kabul merkezidir. Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların kabulü, gözlenmesi ve uyumunda uzmanlaşmış sosyal hizmet görevlileri tarafından denetlenen 50 kadar yeni gelen çocuk Merkezde barındırılabilir.

Kalışları süresince Vasilik Hizmeti çocuğun kimliğini ve refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocuk olarak statüsünü doğrulamaktadır. Merkez personeli deneyimlidir ve potansiyel insan ticareti mağdurları, fiziksel, ruhsal veya psikolojik sorun mağdurları veya uyuşturucu bağımlılıkları gibi diğer hassas durumların ortaya çıkarılmasına yönelik usulleri takip etmektedir. Bireysel mülakatlar ve kesintisiz gözlemler uygulanmaktadır. Çocuklar kendilerini usullere ve Belçika'daki yaşama uyumlu hale getirenler dâhil Merkezde düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılmaktadır. Gözlem aşamasının ardından çocuk özel ihtiyaçlarına (hamile çocuklar, küçük çocuklar, psikolojik sorunları olan çocuklar, potansiyel insan ticareti mağdurları) göre en uygun kabul yapısına sevk edilir ve Belçika okullarına katılır.

En hassas durumdaki çocuklara yönelik özel destek, güçlendirilmiş koruyucu tedbirler, tıbbi ve psikolojik takip (ikamet yerinde veya dıştan) ve psikososyal faaliyetler (sanat terapisi) yoluyla düzenlenmektedir.

Koruyucu bakım

KORUYUCU BAKIM: refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların veya ebeveynleri tarafından bakılmayan çocukların yetkili makamlar tarafından çocukların kendi ailesi dışında, seçilmiş, nitelikli, onaylanmış ve bu bakımı sağlamaya yönelik denetim altında olan bir ailenin yanına yerleştirilmesidir.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'nde Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı altındaki Mülteci Yerleştirme Ofisi, bir sponsorun görevlendirilmesi dâhil olmak üzere refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların uzun dönemli bakımından sorumludur. Aile temelli bu bakım çocuğun geniş ailesi içinde veya çocuğun tanıdığı yakın aile dostlarıyla birlikte (yakınlık bakımı) veya aile dışında bir evde (koruyucu bakım) organize edilebilmektedir.

“Bireysel Hizmet Planı” koruyucu bakıma yerleştirilmesinden önce her çocuk için tamamlanmaktadır. Varışlarının ardından başlıca hassas durumlarını veya özel ihtiyaçlarını değerlendirmek, çocuğun yanına yerleştirilebileceği potansiyel sponsorları ve çocuğun bakımının durumun iyileştirilmesine yönelik uygunluğunu tespit etmek için dosya çalışanları çocukları taramadan geçirmektedir.

Daha hassas durumda olduğu belirlenen çocuklara Mülteci Yerleştirme Ofisi ile sözleşmeli STKlar tarafından yürütülen ev değerlendirmesi için öncelik verilmektedir: Ev çalışması sponsor olan aile birimini değerlendirir, potansiyel sponsorun çocuğun ihtiyaçlarını karşılama becerisini değerlendirir ve potansiyel sponsoru çocukla buluşma ve çocuğu kabul için eğitir ve hazırlar. Potansiyel sponsorun evinde yaşayan tüm yetişkinler hakkında sabıka sorgulamaları, araştırmacı mülakatlar ve bir ev ziyareti gerçekleştirilir.

Bazı refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara Mülteci Yerleştirme Ofisi ile sözleşmeli yerel sosyal hizmet kuruluşları tarafından yerleştirmesonrası takip hizmetleri sağlanmaktadır: Sosyal hizmet görevlisi okul kaydını doğrulayarak, vasiliği edindirerek, sağlık, ruh sağlığı ve sosyal hizmetlerle bağlantısını kurarak ve hukuki işlemlere katılımını destekleyerek refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yardım ve hukuki temsili saptamaya yönelik sevkler sağlamaktadır.

Yerleştirme süreci genellikle refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların Mülteci Yerleştirme Ofisi gözetimine girmesinden itibaren 30 gün içinde tamamlanmalıdır. Çocuğun ihtiyaçlarına bağlı olarak bu hizmetler zamanla azalabilmektedir.

Denetimli bağımsız yaşama

DENETİMLİ BAĞIMSIZ YAŞAMA ergen bir çocuğun veya bir grup ergen çocuğun bağımsız olarak yaşadığı bir yaşam düzenlemesidir. Daha büyük ergenler de yalnız veya aynı yaştaki diğerleriyle yaşamak isteyebilir. Bağımsız yaşama düzenlemeleri izlenmelidir ve bu çocukların desteklenmesinde toplumun kritik bir rolü vardır.

Grup bakımı

GRUP BAKIMI çocukların toplum içindeki uygun bakıcılar tarafından bakıldığı altı ila sekiz çocuktan veya genç insandan oluşan gruplar vasıtasıyla aile evi gibi yürütülen küçük grup evlerine yerleştirilmesidir. Aile temelli bakım veya bağımsız yaşama mümkün olmadığında veya tavsiye edilmediğinde küçük grup bakımı diğer ikamet yerinde bakım türlerine göre fazlasıyla tercih edilmektedir. Daha fazla bağımsızlık tanındığından bazı durumlarda ergenler küçük grup bakımını aile temelli bakıma tercih edebilmektedir fakat çok küçük çocukların aile temelli bakım için önceliklendirilmesi gerekmektedir.

YEMEN'de toplumtemelli alternatif bakım sistemi yerel makamlar ve BMMYK tarafından, mülteci liderleri ile birlikte sığınmacı ve mülteci çocuklara yönelik olarak oluşturulmuştur. Toplum liderleri tarafından özenle seçilen ve çocuklar üzerinde resmi bir denetim rolü oynamayı kabul eden komşu ailelerin bitişğinde küçük grup evleri (6 ila 8 çocuk kapasiteli) kiralanmaktadır. Alternatif bakım düzenlemelerindeki her çocuk, çocuk koruma ortağı ve topluluk erişim görevlilerinin düzenli ev ziyaretleri ile yüksek yarar değerlendirmesinden geçmektedir.

İKAMET YERİNDE BAKIM aile temelli olmayan grup ortamlarında sağlanan bakımdır. Transit/ara bakım merkezleri, çocuk evleri, yetimhaneler, çocuk köyleri/kulübe kompleksleri ve esasen bakım amacıyla kullanılan yatılı okullar buna dâhildir. Sadece aile temelli veya küçük grup bakım düzenlemeleri mümkün olmadığında veya aile temelli bakımın çocuğun yüksek yararına olmadığı değerlendirildiğinde uygun olan ikamet yerinde bakım son seçenek olmalıdır.

İkamet yerinde bakım

İSRAİL'de 14 ve 17 yaşlar arasındaki refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar, Adalet Bakanlığı önderliğindeki bakanlıklararası komitenin ortak bir kararına dayanarak İsraili gençler ile birlikte "gençlik köyleri" adı verilen ikamet yerinde okullara entegre edilmektedir. Bu tür ortaöğretimi seçen İsraili gençler daha çok göçmen kökenlidir veya sosyo-ekonomik zorluklarla karşılaşan gençlerdir.

Refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar, 150-300 genç biraraya gelerek bu gençlik köylerinde küçük gruplar olarak yerleştirilmektedir (refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuk sayısı genellikle toplam okul nüfusunun azami %10'unu teşkil etmektedir). Gözetli merkezlerinden gelen her çocuk bir süreçten geçmektedir ve sorumlu personel (genellikle çocuk ve genç bakıcısı/sosyal hizmet görevlisi) tarafından durumları izlenmektedir. Çocuklar yaş gruplarına göre, erkekler ve kızlar ayrı ayrı dağıtılmaktadır ve İsraili gençler ile aynı gruplarda birlikte yaşamaktadır. Topluluk yaklaşımı üzerinde vurgu vardır, yani personel ve aileleri öğrenciler ile yan yana yaşamaktadır. Yöneticiler, öğretmenler, eğitimciler, çocuk ve genç bakıcılar, sosyal hizmet görevlileri ve gerektiğinde diğer psiko-sosyal personel ile ulusal hizmet gönüllüleri gibi gönüllüler personele dâhildir. Çocuklara güvenli bir ortam, yerel okula erişim ve gelişimsel ihtiyaçları (sağlık bakımı, diş bakımı, giyim, tam pansiyon barınma, spor ve diğer sosyal faaliyetler, harçlık, gerektiğinde psikolojik danışma, vs.) doğrultusunda diğer tüm kapsamlı hizmetler sağlanmaktadır. Mümkün olduğunda, İsraili "ev sahibi aileler", tatil dönemlerinde ağırlanmaları için refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar ile eşleştirilmektedir.

Çocukların hareket serbestisi vardır ve kendilerine her gençlik köyü tarafından düzenlenmiş kimlik belgeleri verilmektedir. İsrail göçmenlik makamı gençlik köylerinde yaşayan refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara tüm sığınmacıların İsrail'de aldıkları vize ile aynı olan "koşullu salıverme" vizesi

Seçenek Belgesi 1: Çocuklar ve aileler için bakım düzenlemeleri ve gözetli alternatiflerine dair hükümlere yönelik seçenekler

düzenlemektedir. Gençlik köyleri Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenmektedir ve finanse edilmektedir. 2008'den 2014'e kadar Afrika ülkelerinden gelen 400'den fazla refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuk gençlik köylerine yerleştirilmiştir.

ENDONEZYA'da mülteci olan veya iltica başvurusunda bulunmuş refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik üç sığınma evi mevcuttur. BMMYK Endonezya ve ortağı Dünya Kilise Hizmeti (CWS) bu sığınma evlerinden ikisini ve Hükümet'in Sosyal Refah Bakanlığı üçüncü tesisi yönetmektedir. Sığınma evleri toplamda 124'e kadar çocuğu barındırmaktadır. CWS temel gereksinimleri, sağlık ve psiko-sosyal bakımı, dil ve bilgisayar becerisi kurslarını sağlamaktadır ve dinlenme faaliyetlerini kolaylaştırmaktadır. Bakanlık'taki sosyal hizmet görevlileri çocuklara benzer şekilde Hükümet yönetimindeki sığınma evinde, BMMYK, IOM ve diğer ortakların desteğiyle bakmaktadır. Tesislerdeki çocuklar toplum içinde park temizleme kampanyaları gibi hayır faaliyetlerine de katılmaktadır. İhtiyaç, mevcut sığınma evlerindeki mevcut sınırlı kapasiteyi fazlasıyla geçtiğinden, BMMYK mülteci ve sığınmacı çocuklara yönelik daha fazla barınma sağlamak için Hükümet ve diğer ortaklar ile birlikte yeni yollar araştırmaktadır.

KANADA'da Kızılhaç İlk İletişim Programı öncelikle Kanada Kızılhaçı – Toronto Bölgesi tarafından Toronto Şehri Mülteci Barındırma Görev Grubu ortaklığıyla kurulmuştur. O zamandan itibaren Kanada'nın diğer kesimlerine genişlemiştir. Sığınmacılara yönelik bu destekleyici program Geniş Toronto bölgesinde 16-17 yaşlarındaki refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocukların serbest bırakılmasını ve sığınma evlerine sevkini de kolaylaştırmaktadır. Kanada Sınır Hizmeti Kuruluşu ile yapılan anlaşmanın ardından, refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar havalimanına vardığında Kanada Sınır Hizmeti Kuruluşu Kızılhaç ile iletişime geçmektedir ve İlk İletişim Projesi şehir içinde çocuklara yönelik uygun hizmetleri sunan uygun bir sığınma evini belirlemektedir.

Kanada Sınır Hizmeti Kuruluşu bu noktada giriş limanındaki incelemede refakatsiz veya ailesinden ayrı düşmüş çocuk için "atanmış temsilci" olarak hareket etmelerini talep etmek için uluslararası bir hukuk firması olan McCarthy Tetrault ile de iletişime geçmektedir. Bu önerilen atanmış temsilci programı BMMYK tarafından Kanada Sınır Hizmeti Kuruluşu, Göçmenlik ve Mülteci Kurulu, Kızılhaç, Peel Çocuk Yardımı Derneği ve McCarthy Tetrault ile koordinasyon içinde kurulmuştur. Ardından atanmış temsilci Göçmenlik ve Mülteci Kurulu tarafından çocuk için görevlendirilir ve onlara iltica sürecini açıklamanın yanı sıra Göçmenlik ve Mülteci Kurulu usullerinde çocuğun çıkarını korumaktan sorumludur. Atanmış temsilcinin danışman tutulup tutulmayacağına karar vermesi gerekmektedir ve danışman tutulursa ona talimat vermesi veya çocuğa danışmana talimat vermesinde yardımcı olması gerekmektedir.

24 saat acil telefon hizmetinin yanı sıra mültecilerin hizmetlere erişebildiği ve bilgi edinebildiği bir merkez de Kanada Kızılhaçı tarafından yönetilmektedir. Bu merkez halihazırda ülkede olan çocuklara, sığınmacılara ve mültecilere her an kendileriyle iletişim kurma imkanı vermektedir. Proje haftanın 7 günü işlemektedir ve Toronto şehrinde iltica talebinde bulunan yeni refakatsiz veya ailelerinden ayrı düşmüş çocuklara varışlarının hemen ardından barınma bulma imkanı vermektedir.

3. Çocuklu ailelere yönelik seçenekler

- Çocukların ebeveynlerini bilme ve onlar tarafından bakılma hakkı vardır (ÇHS Madde 7(1)).
- Çocukların aile birliği, aile ilişkileri ve gizlilikleri ile ailelerine hukuksuz müdahaleye karşı korunma hakkı vardır (ÇHS Madde 5, 8 ve 16; ExCom Kararı No. 93, 2002).
- Çocuğun ebeveynlerinden ayrılışı yalnızca yetkili makamlar geçerli kanun ve usullere göre ve adli değerlendirmeye açık olarak çocuğun yüksek yararı için gerekli olduğunu belirlediğinde gerçekleştirilebilir. (ÇHS Madde 9(1)). Bu tür bir ayrılımla ilgili herhangi bir işlemde tüm ilgili taraflara işleme katılma ve görüşlerini bildirme imkanı tanınır (ÇHS Madde 9 (1) ve (2)).
- Ailelerin gözetimine alınması sadece ebeveynlerin veya vasilerin göçmenlik veya diğer statülerine dayanarak gerçekleştirilemez. Ebeveynlerinin, yasal vasilerinin veya aile üyelerinin statüsü [...] temelinde her türlü ayrımcılık veya cezalandırmaya karşı çocuğun korunmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirlerin alınması gerekmektedir (ÇHS Madde 2(2)).
- Çocuğun ebeveynlerinden ayrılması gözetli bağlamında kaçınılmaz olduğunda, çocuğun yüksek yararına aykırı olması haricinde bir veya her iki ebeveyninden ayrılan çocuğun düzenli olarak her iki ebeveyniyle kişisel ilişkilerini sürdürme ve doğrudan iletişim kurma hakkı vardır (ÇHS Madde 9(3)). Çocuk için zararlı olmaması halinde, bu bağlamda her iki ebeveynin ve çocuğun, diğerinin bulunduğu yere ilişkin Devlet'ten temel bilgi edinme hakkı vardır (ÇHS Madde 9(4)).

Sosyal hizmet görevlisi desteğiyle topluluk içinde yaşam

2006 yılından beri **HONG KONG ÖZEL İDARE BÖLGESİ (ÇİN)**'nde hükümet tarafından finanse edilmiş bir STK programı olan Uluslararası Sosyal Hizmet – Hong Kong, aileler ve çocuklar dâhil olmak üzere gözetimden serbest bırakılan iltica talebinde bulunanlara ve işkence mağdurlarına (“geri göndermeme vakaları”) iddialarının işlenmesi sırasında destek sağlamaktadır. Diğer geri göndermeme talep sahiplerine sağlanan genel desteğe ek olarak, çocuklar ilk ve orta öğrenime katılabilmektedir ve harç bedellerinin, kitapların, okul öğünlerinin ödenmesiyle ve ulaşım yardımlarıyla desteklenmektedir. Hong Kong ÖİB Göç Müdürlüğü'nün yetişkin mesleki eğitim kurslarının yanı sıra üniversite sponsorluğunu onaylaması gerekmektedir. Sosyal hizmet yönetimi yaklaşımının kullanımını ve gerektiğinde hükümet hizmetlerine erişimi güvence altına almak için Sosyal Refah Bakanlığı tarafından yardımlar finanse edilmektedir ve izlenmektedir.

BELÇİKA'da 18 yaşın altındaki çocuklarla birlikte sınıra gelen ailelerin yanı sıra Belçika topraklarında yakalanan belgesiz aileler devlete ait topluluk temelli evler veya apartmanlar olmasına rağmen Belçika hukukunda “gözetli yeri” olarak değerlendirilen “açık aile birimlerinde” barındırılmaktadır. Barınma koşulları gizliliğe saygı göstermektedir ve aile yaşamı ile çocukların ihtiyaçlarına uyumludur. Aileler akşam 9 ile sabah 9 arasında bu birimde kalmak zorundadır fakat diğer zamanlarda hareket serbestileri vardır. Çocuklar yerel okullara kaydolmaktadır ve aileler birimlerde ziyaretçi kabul edebilmektedir.

Kalışları sırasında aileler Göçmenlik Ofisi'nden bir “koç” tarafından desteklenmektedir. Koçun gündelik varlığı ailelere iltica veya göçmenlik vakalarının çözümü boyunca veya geri dönüşlerine yönelik hazırlıklarında eşlik etmektedir. Koç gerekli randevuları (doktor, okul, karşılıksız avukat, vs.) kolaylaştırılmaktadır ve ailelere günlük lojistik, idari ve sağlık desteğini kolaylaştırılmaktadır. Yerel marketlerden gıda ve diğer malzemeleri almak için kuponlar dâhil ilgili masraflar Göçmenlik Ofisi tarafından karşılanmaktadır ve kısmen AB Geri Dönüş Fonu ile desteklenmektedir (gelecekte AB AMIF Fonu olacaktır).

Aile geri dönüşleri süreci ve aile geri dönüşleri paneli

BİRLEŞİK KRALLIK's Aile Geri Dönüşleri Süreci dört aşamadan oluşmaktadır: karar verme, yardımcı geri dönüş, gerekli geri dönüş ve güvence altına alınmış geri dönüş. Bu süreç uluslararası koruma ihtiyacı olmadığı görülen aileleri yardımcı veya gerekli geri dönüş aşamalarında ülkeden ayrılmaya teşvik etmeyi ve gözetimi içerebilen geri dönüşü sağlamaya yönelik yürütme ihtiyacından kaçınmayı amaçlamaktadır. Kendilerini geri dönüşleri için hazırlama ve tatbikin başlamasından önce sınır dışı edilmelerine hukuki olarak itiraz etme imkanı verme amacıyla İçişleri Bakanlığı ile ilgili aile arasında artırılmış diyalog yoluyla yapılmaktadır.

Tatbikin gerekli olduğu durumlarda, sınır dışı etme sürecinde çocuğun yüksek yararının göz önüne alınmasını sağlamaya yardımcı olmak için "Aile Geri Dönüşleri Paneli" şeklinde bağımsız tavsiye ve yardım İçişleri Bakanlığı'na verilmektedir. Panel üyeleri hükümetten bağımsızdır ve çeşitli alanlardan çocuk refahı deneyimi olan profesyonel uzmanlardır. Diğerlerinin yanında Panel gözetli kullanımının gerekli olup olmadığını değerlendirmeyi ve gerekli görüldüğünde asgari düzeyde tutulmasını sağlamayı ele almaktadır. İcra edilmiş geri dönüşten geçen aileler son çare olarak, çocuklara ve ailelere uygun bir ortam olan Cedars "gidiş öncesi" barınma merkezinde 72 saate kadar gözetimine alınabilmektedir; bu süre Bakanlık yetkisiyle bir haftaya kadar uzatılabilmektedir. "Gidiş öncesi barınma" çocukların ve ailelerinin mahremiyetine ve bağımsızlığına riayet eden güvenli bir tesis olarak tasarlanmıştır.

Seçenek Belgesi'nde yansıtılan standartlarda 2012 tarihli BMMYK, *Siğincilerin Gözetimine Alınmasına ve Gözetli Alternatiflerine İlişkin Geçerli Kriterler ve Standartlar Hakkında Kılavuz İlkeler*'den faydalanılmıştır: <http://www.refworld.org/docid/50348953b8.html>

Ayrıca bakınız; *Çocukların Alternatif Bakımı için BM Kılavuz İlkeleri*, A/RES/64/142, 24 Şubat 2010: <http://www.refworld.org/docid/4c3acd162.html>

Daha fazla seçenek için bakınız; BMMYK, *Çocuk Koruma Bilgi Notu: Alternatif Bakım*, Ocak 2014: <http://www.refworld.org/docid/52f0e4f34.html>

BM Çocuk Hakları Komitesi, Genel Yorum No. 6 (2005): Menşei Ülkeleri Dışında Refakatsiz ve Ailelerinden Ayrı Düşmüş Çocuklara Yönelik Muamele, 1 Eylül 2005, CRC/GC/2005/6: <http://www.refworld.org/docid/42dd174b4.html>

BM Çocuk Hakları Komitesi, Uluslararası göç bağlamında tüm çocukların haklarına ilişkin genel tartışma raporu, Eylül 2012: <http://goo.gl/rqnsBf>

BMMYK, Yaş, cinsiyet ve çeşitlilik yaklaşımı, 5 Haziran 2012, EC/63/SC/CRP.14: <http://www.refworld.org/docid/50923f2a2.html>

BMMYK, Çocuğun Yüksek Yararını Belirlemeye İlişkin BMMYK Kılavuz İlkeleri, Mayıs 2008: <http://www.refworld.org/docid/48480c342.html>

BMMYK, BMMYK Yüksek Yarar Belirleme Kılavuz İlkelerinin Uygulanmasına Yönelik Saha El Kitabı, Kasım 2011: <http://www.refworld.org/docid/4e4a57d02.html>

Seçenek Belgesi 1: <http://refworld.org/docid/5523e8d94.html>

BMMYK, Seçenek Belgesi 2: Açık kabul ve gözetli alternatiflerine ilişkin hükümetlere seçenekler 2015: <http://refworld.org/docid/5523e9024.html>

